

הכנסת

הכנסת העשרים-וארבע
מושב שני

פרוטוקול מס' 123
מישיבת ועדת החינוך, התרבות והספורט
יום שלישי, כ"ח באדר א' התשפ"ב (01 במרץ 2022), שעה 11:15

סדר היום:

אתגרים וקשיים בחינוך לסובלנות - לציון יום זכויות הקהילה הגאה

נכחו:

חברי הוועדה:

שרן מרים השכל – היו"ר
אלון טל – מ"מ היו"ר
משה טור פז
עופר כסיף
אמילי חיה מואטי

חברי הכנסת:

יוראי להב הרצנו
איתן גינזבורג

מוזמנים:

– סמנכ"לית בכירה ומנהלת המינהל הפדגוגי, משרד החינוך	– אינה זלצמן
– ממונה חינוך למיניות ומניעת פגיעה בילדים ונוער, מטה שפ"י, משרד החינוך	– איריס בן יעקב
– מחנכת ויזמת, נציגת המרכז הגאה במסלול למנהיגות, עיריית תל אביב-יפו	– ורד שי
– יו"ר חברותא - הומואים דתיים	– שי ישעיהו יהודה ברמסון
– מנהלת המערך הפסיכוסוציאלי, איגי	– הדס כרם בלומנדל
– שינשינית מטעם איגי אשדוד	– שיר ברנט
– מנכ"לית תהלי"ה - תמיכה בהורים ובבני משפחה של הקהילה הגאה	– לזלי וקס
– יו"ר ארגון חוש"ן - ארגון החינוך וההסברה של הקהילה הגאה	– איציק צרור
– עו"ס, מנכ"לית ארגון חוש"ן - ארגון החינוך וההסברה של הקהילה הגאה	– מור נהרי
– מנהל דיגיטל, חוש"ן - ארגון החינוך וההסברה של הקהילה הגאה	– רועי גולדמן
– מנכ"לית שוב"ל - חינוך והסברה בציבור הדתי	– מיכל ורדיגר
– סמנכ"לית ארגון מעברים לקשת הטרונסית	– כרם יעל לנדמן
– עובד סוציאלי, מעברים לקשת הטרונסית	– ניי בן דן
– פעיל למען זכויות הקהילה הגאה, ומנהל המחלקה החינוכית, התיאטרון הלאומי "הבימה"	– אבי קלמה
– ארגון מגמ"ה - מורים להט"בים	– אלון הבר
– גאוה בנתניה	– גלעד שמיר

מנהלת הוועדה:

יהודית גידלי

רישום פרלמנטרי:

חבר תרגומים

אתגרים וקשיים בחינוך לסובלנות - לציון יום זכויות הקהילה הגאה**היו"ר אלון טל:**

אני שמח מאוד לפתוח את היום דיון מיוחד בוועדת החינוך, היום כ"ח באדר תשפ"ב, ה-1 במרץ 2022, ובכלל היום אנחנו ביום חגיגי שמצביע על הקהילה הגאה במדינת ישראל, ואנחנו כאן בחינוך נדבר על אתגרים וקשיים בחינוך לסובלנות.

אני מבקש לומר שלא מזמן יצא לי להרצות למכינה הקדם צבאית הראשונה של ארגון איגי, חבורה של צעירים מאוד מרשימים, חכמים, אידיאליסטים, כולם מחויבים לשירות צבאי ומאוד התרשמתי מהם. אני דיברתי איתם בעיקר על המשבר האקלימי, אבל הבנתי עד כמה התקדמנו במדינת ישראל מבחינת היכולת לטפח את הבטחון העצמי והזהות המינית של שלל אזרחים, אבל ממה שאנחנו יודעים אנחנו מתקדמים אבל יש עוד דרך ארוכה ללכת. והיום אנחנו נדבר ונשמע מארגונים שונים במסגרת היום מיוחד בכנסת, ואני הייתי רוצה באמת לסמן כמה דברים שנראים לי נושאים שנבקש מדוברים להתייחס אליהם.

אחד, זה באמת היעדר תקציב מספיק בשנה האחרונה כדי באמת לענות על ביקושים מבחינת תחום החינוך. היעדר חוזר מנכ"ל שמתייחס לסוגיה הזאת, וגם נזכור שיש כמה זרמים של חינוך בישראל, ובחינוך הממלכתי דתי הסירוב הוא מוחלט לאפשר כל שיח בסוגיה הזאת, אני חושב גם הוא אומר דרשני ולכן אנחנו נקיים על זה דיון.

נמצא איתנו חבר הכנסת טור פז, אם אתה רוצה כבר לדבר, ניתן לך להיות ראשון הדוברים, בבקשה, אנחנו נשמח.

משה טור פז (יש עתיד):

שלום, בוקר טוב. קודם כל אני חושב שאנחנו צריכים לברך במיוחד כאנשי חינוך, כוועדת חינוך, על קיום היום המיוחד הזה, ועל המקום שאנחנו רוצים וצריכים לתת במערכת החינוך עיסוק בקהילה הגאה למקום הזה.

כמנהל בית ספר הגיעו אליי לפני כמעט 15 שנים כמה מהארגונים שעוסקים בקהילה בציונות הדתית. ומי שהזמין אותם, זה די מדהים, היה רב בית הספר, במקרה הוא אחיו של השר חילי טרופר, זה היה רב בית הספר שלי, הרב יהודה טרופר, והוא הזמין כמה מהארגונים מהקהילה בעצם לבוא ולדבר עם הנהלת בית הספר, ולהציג את האתגרים המיוחדים שהקהילה מתמודדת איתם, ובשיעור מיוחד בדגש מיוחד על הקהילה הדתית. אז היה שיעור למופת, אני חושב שההנהלה שלי לא יצאה מהדבר הזה אותו דבר, למרות שעברו 15 שנה - זה אירוע מכונן שהוא שונה את כל תפיסת התייחסות בית הספר לאיך מחנכים בתחום הזה. אחר כך עשינו השתלמות לאנשי הצוות, אני חושב שיש פה משהו.

מהמקרה הנקודתי הזה אני רוצה לעבור להתייחסות הרחבה יותר. לפני מספר שנים נרצחה בת של חבר שלי, חבר שלי מהמילואים, אורי בנקי. שירה, בתו, נרצחה במצעד הגאווה שהתקיים בירושלים. אורי ואני שירתנו הרבה מאוד שנים במילואים בצנחנים, והשירות המשותף הזה הפך אותנו לחברים. כמה ימים אחרי שהיא נרצחה - אני הייתי אז מנהל מינהלת חינוך ירושלים - פניתי לאורי, הגעתי לנחם אותו, ואמרתי לו תקשיב, בוא נחשוב ביחד איך אנחנו יכולים, והם הקימו את 'דרך שירה בנקי', אחד הארגונים המדהימים שיש במדינה הזו שעוסק בכל נושא מפגש, קשר וכו'.

בשנה שאחרי זה גם צעדתי בפעם הראשונה במצעד הגאווה כאיש חינוך, כמנהל מינהל החינוך של ירושלים, וכאדם דתי. פגשתי שם כמה בוגרים שלי, בוגרים ובוגרות, גם מבית ספר "שדה אליהו" וגם מבית ספר "פלך", שהם היום חלק מהקהילה, ועם חלקם אני בקשר עד היום.

אני חושב ואני מודה לך אדוני יושב הראש, התייחסת לזה, כי אני חושב שבמיוחד במיוחד היום אנחנו מדינה של שבטים רבים, כבר אי אפשר לדבר כמו פעם על חינוך ממלכתי וכל השאר, ובמיוחד בכל הזרמים שיש לנו בחינוך בישראל אנחנו צריכים לעשות כמה קפיצות מדרגה, לא אחת, בטיפול בתלמידים שגדלים אצלנו, ובגיל הזה הם עוד מבולבלים והם מחפשים את הזהות שלהם, ובדרך כלל איפה שהוא בשנות התיכון שאנחנו אחראיים עליהם הם מוצאים את הזהות שלהם, ומספר אחוזים מתוכם יהיו אנשי הקהילה.

הייתי אומר למחנכים שלי, רק כדי קצת לזעזע אותם, תסתכלו על הכיתה שלכם, יש בה נגיד 25 תלמידים, זה כיתה קטנה יחסית, אחד לפחות או אחת הם מהקהילה, בנתון הכי ממעיט, איך שלא

תסתכלו על זה, לא משנה אם אתם חרדים או דתיים או חילונים, ערבים, יהודים, זה נכון, ומי איש חינוך שלא מתייחס לילד מתוך 25 הוא לא איש חינוך, ולכן יש לנו הרבה מאוד עבודה בתוך הקהילה הציונית דתית ספציפית אני אומר כאן, יש התקדמות, לפני 25 שנה היתה לי הזכות לפרסם את המאמר הראשון בנושא קבלת הקהילה הגאה בציונות הדתית, מאמר של הרב רונן לוביץ', ועשיתי אותו בכובעי כיושב ראש עמותה בתחום, ומאז התקדמנו, והיום הנתונים מראים שלא משנה אם אתה מצביע בנט או סמוטריץ' או כל מפלגה אחרת, בציונות הדתית 70% מהאנשים אומרים, למעלה מ-70% אומרים שצריכים לקבל את הקהילה.

עכשיו, החמ"ד יש לו כבר דרך לעשות פה, ויש לנו שיחות איתם. כיו"ר ועדת המשנה של החינוך הממלכתי דתי אנחנו נעסוק גם בזה, אני מבטיח, המחויבות שלנו כחברי כנסת וכוועדת חינוך, היא לראות שהטיפול בקהילה הגאה כמו בכל קהילה בישראל עולה כל הזמן מדרגה, מקבל קשב גדול יותר, בא לידי ביטוי גם בדמויות שהתלמידים פוגשים, גם בתוכניות הלימודים וגם בעצם תחושת הקבלה וההבנה של התלמיד שהוא רצוי ואהוב. זו המשימה שלנו, כאדם דתי אני מרגיש שזו אולי משימה כפולה ומכופלת, וכמובן כחבר הוועדה הזו, ובשביל זה אנחנו כאן היום. תודה רבה.

היו"ר אלון טל:

תודה רבה על הדברים החשובים חבר הכנסת טור פז. חבר הכנסת עופר כסיף, אני מבקש אולי תמתין רגע כי חבר כנסת איתן גינזבורג שיזם את הדיון הגיע, והוא דמות מבוקשת מאוד ביום חגיגי שכזה, והיה לי חשוב לתת לו בתור באמת, להגיד לו תודה על עצם היוזמה ולשמוע איך הוא רואה את האתגרים החינוכיים שכולנו עומדים מולם.

איתן גינזבורג (כחול לבן):

תודה רבה לחבר הכנסת כסיף שאפשרת לי לדבר לפניך, ותודה רבה ליושב ראש הוועדה, ממלא מקום יושבת ראש הוועדה, היום אתה תוכתר כיקיר הקהילה, אתה מנהל כל כך הרבה ועדות בנושא הקהילה הגאה, נחכה ליושבת ראש, אבל תודה רבה, ותודה רבה למנהלת הוועדה ולכל צוות הוועדה שאתם ניאותם לקיים את הדיון הזה.

היום החשוב הזה, אנחנו מקיימים היום מספר דיונים בכמה ועדות, הכנסת בעצם מייחדת את היום הזה לקיים דיונים בכל הוועדות שלה ובמליאת הכנסת בנושאים שקשורים לקהילה הגאה וזכויות הקהילה הגאה, וברור שוועדת החינוך היא אחת הוועדות החשובות ביותר שצריכות לדון בנושאים הללו, ואני מודה גם ליושבת הראש, חברת הכנסת שרן השכל שהסכימה מיד לקיים דיון בנושא החשוב הזה, היא אפילו רצתה לקיים משהו הרבה יותר מורכב ויחד עם התרבות ולהביא הצגה, אבל בסוף לוחות הזמנים והמשאבים לא אפשרו זאת, אבל יש פה, אני יודע שיש פה בתוך הוועדה רוח מאוד מאוד טובה בכל הנוגע לקהילה הגאה.

הנושא הספציפי שמדובר עליו היום, הקשיים בחינוך לסובלנות, אני בטוח שתדברו עליו גם במישור הפדגוגי וגם באופן שבו משרד החינוך מתמודד עם כל סוגיית הקהילה הגאה. ברור לכולם שהיום זה לא מה שהכרנו בעבר, היום כל סוגיית בני נוער וילדים על הקשת הלהט"בית השונה שמתמודדים עם קשיים מצד אחד, מצד שני חשופים להרבה מאוד מידע, להרבה מאוד, עולם אחר של קבלה, של סובלנות, אבל גם מתמודדים עם קשיים אחרים שלא היו בעבר, ומשרד החינוך ומערכת החינוך הם מאוד מאוד משמעותיים.

מצער אותי שעד היום, על אף המצב הזה, וברור שמערכת החינוך היא מערכת ששם קורים הרבה מאוד דברים, שם הילדים יוצאים מהארון, שם מתמודדים עם סוגיות חברתיות, שם נתקלים לפעמים באלימות, בהתנכלויות, שם מתמודדים גם לפעמים עם מערכת שלא יודעת להכיל, לא יודעת לקבל לעיתים, לא יודעת להתמודד, ומעט מתוך חוסר הידע הזה לפעמים שמים את זה בצד, מעדיפים לא להתמודד. אני לא אומר כל המערכת, אבל אני אומר שיש מקרים כאלו במערכת. צר לי שעד היום משרד החינוך לא השכיל להפיץ חוזר מנכ"ל ראוי שיתייחס לכל סוגיית הקהילה הגאה במערכת החינוך, כמה מופרע שזה יישמע, בשנת 2022 משרד החינוך לא הוציא חוזר מנכ"ל לצוותים, למנהלים, לצוותי ההוראה, לתלמידים, שיתייחס לכל סוגיית הקהילה הגאה וההתמודדות עם הסוגייה הזאת.

אנחנו בכל שנה משתדלים להגביר את תקצוב פעילות שפ"י שעוסקת בחינוך לסובלנות ולמיניות, ודרכם לאפשר לבתי הספר לקבל סדנאות מאיגי, מחוש"ן, שהם אלה הגורמים המקצועיים ביותר שבעצם מתווכים את כל סוגיית הלהט"ב וכל סוגיית הסובלנות. לצערי אנחנו נדרשים לעשות את זה כי משרד החינוך לא יודע לעשות את זה בעצמו, הוא נדרש לגורמים חיצוניים כדי לקבל את הידע הזה. טוב שיש את הגורמים החיצוניים האלה, תודה לאל שיש איגי, תודה לאל שיש חוש"ן, אבל הגיעה העת שהדברים האלה

יהיו מוטמעים בתוך מערכת החינוך. ועד שזה יוטמע אנחנו נמשיך לתקצב את שפ"י, אני אומר כאן גם לשפ"י, לנציגת שפ"י שפה באולם, ולמשרד החינוך, אני מבקש מכם לנצל את מלוא התקציבים שאנחנו מקציבים אליכם, וזה אומר לפעול בצורה הרבה יותר מסודרת, והרבה יותר מבעוד מועד, כדי שבתי הספר יוכלו להיערך מבעוד מועד להזמין את אותן סדנאות שהמדינה מתקצבת, שהמשרד מאפשר את זה בזכות הכספים שאנחנו מאשרים פה בכנסת כל שנה. וזה אומר, ואני מקווה שזה קורה, שכבר בחודש מאי ייצאו קולות קוראים לשנה הבאה, ולא לחכות לסוף השנה, ולא לחכות שיאושר תקציב ורק אם במידה וזה, להכין את הכל מראש, לא לעבוד בטור, לעבוד במקביל.

אני מגיע מהשלטון המקומי, אני יודע איך הדברים עובדים במערכת החינוך, אני יודע איך הדברים עובדים באגפי החינוך, בבתי הספר, צריכים להיערך לכך מראש, אני עוד לא יודע מה הנתונים לגבי שנת התקציב 2022, שזה תקציב 2021, אני רק יכול לנחש שלא כל התקציב נוצל, לצערי אני אומר את זה. זאת תקלה שישאר שקל אחד במערכת החינוך שהוקצה לטובת הדברים האלו והוא לא נוצל, תקלה, שקל אחד לא צריך להיות בתוך קופת משרד החינוך. קופה, לא שאתם עושים שימושים לעצמכם, חלילה, אבל הדברים מיועדים לנקודות הקצה, וצריכים להגיע אליהם במלוא הדרם ובניצול מקסימלי, ואני מבקש מכם בשפ"י, שאני יודע שיש שם אנשים מעולים, ובעיקר נשים מעולות, שמחויבות ורוצות ופועלות ועושות שמיניות באוויר ככל הנוגע אליהן, ואני מודה לכם על כך, ממש מודה לכם על כך. אבל כמו שגם הייתי אומר בעירייה, צריך עוד, זה לא מספיק, אנחנו מצפים ליותר, אנחנו מצפים שדברים יהיו בצורה מסודרת ולעבוד כמו שאמרתי במקביל ולא בטור, לרצות - וסליחה על הביטוי - להתאבד על כך, אתם מבינים את המטאפורה, להתאבד על כך שכל התקציב ינוצל, שלא יהיה בית ספר שרצה ולא קיבל, שלא יהיה בית ספר שרצה אבל המועד הטכני עם החשבות וזה לא הסתדר.

משה טור פז (יש עתיד):

וגם לעודד בתי ספר לרצות.

איתן גינזבורג (כחול לבן):

בהחלט, בהחלט.

משה טור פז (יש עתיד):

יש הרבה בתי ספר שלא מספיק רוצים, אנחנו צריכים לעזור להם.

איתן גינזבורג (כחול לבן):

ולכן אני באתי לכאן כדי לפנות אליכם באופן ישיר, לא לדבר לקהילה, לא לדבר לכל החברים הטובים שנמצאים כאן ובאו להשמיע את קולם ולדבר לעבר הציבור, אלא לפנות לכאן לממסד, למשרד החינוך, לאגף שפ"י, לכל האנשים הטובים שעושים ואני מכיר אותם. אני מדבר איתם, ויש מקרים שאני ממש מציק להם, ואני יודע כמה הם מחויבים לעניין הזה, אבל המחויבות היא חשובה והיא קריטית והיא תנאי שבלעדי אין, אי אפשר בלי המחויבות, אבל מעבר למחויבות גם צריכים את הפעולות הנדרשות, הברורות שהן מציבות יעד שכל התקציבים שמוקצים לכם ינוצלו עד תום.

אני מתנצל שאני לא אוכל להישאר כאן במהלך הדיון, אני צריך פשוט לעבור בין הרבה ועדות, ותכף מתחילה ישיבת השדולה שגם אותה אני מנהל, אז אני רוצה להודות שוב לוועדת החינוך, לכל הצוות, ליושבת ראש ועדת החינוך, לממלא מקום יושבת הראש, חבר הכנסת אלון טל חברי הטוב, ולכל חברי הכנסת שהגיעו ולכל החברים שהגיעו לכאן, מאחל לכם שיהיה לכם דיון מעניין, אנחנו נשמח מאוד לקרוא את הסיכומים של הדיונים האלה ולראות איך אפשר להפיק מכך פעולות להבא.

אנחנו גם בתקציב הנוכחי שיונח על שולחן הכנסת כבר בעוד מספר חודשים, נדאג שהתקציבים שמגיעים לשפ"י יהיו גדולים, ויהיו כאלה שיצטרכו לממש אותם, אני מבקש משפ"י להיערך לנושאים האלה מבעוד מועד. תודה רבה לכם.

היו"ר אלון טל:

תודה רבה חבר הכנסת איתן גינזבורג, חלק מהדברים החשובים האלה בוודאי ישולבו בסיכום דיוני הוועדה. אנחנו היום מקיימים דיון באמת על חיזוק הזהות של כל ילד וילדה בישראל ולהיות גאה במי שהם, ובהקשר אחר גם אני רוצה לחשוף שהדובר הבא, לאחרונה לפחות נודע לי על ידי הבת שלי, שנוכחה

שהוא גם פוליטיקאי וגם זמר. חבר הכנסת עופר כסיף, ואחריו כמובן יוראי להב הרצנו שהצטרף אלינו זה עתה. בבקשה.

עופר כסיף (הרשימה המשותפת):

העלית בי אסוציאציה שאני חייב להתייחס אליה. אני חובב רוק כבד, זאת המוסיקה שאני בעיקר שומע. עכשיו, יש להקה, אני לא יודע אם מישהו פה חובב רוק כבד או רק אני, יש להקה שנקראת juda's priest, אני לא יודע אם אתם מכירים.

היו"ר אלון טל:

Juda's priest, אוי ואבוי, בסדר, אני מכיר.

עופר כסיף (הרשימה המשותפת):

אתה צודק, הם לא מספיק כבדים, אבל זה בסדר. קודם כל צריך להבין, באתוס של הרוק הכבד שקיים כבר 60 שנה בערך או קצת פחות, אחד מהאתוסים זה כאילו, אני מדגיש את המילה כאילו, הגבריות, הסטריאוטיפית כמובן. הזמר הסולן של juda's priest, שצריך להבין שזו להקה מאוד ותיקה, היא קיימת כמדומני כבר מסוף שנות ה-70, הוא בעצמו גיי, במשך שנים היה צריך להסתיר את זה. עכשיו, דרך אגב, מסתבר שאחד מסימני ההיכר של הלהקה ושל הזמר ספציפית זה בגדים שהם עוד פעם, מזוהים סטריאוטיפית עם נטיות מיניות מסוימות, והוא היה קונה אותן בחנויות. ומסתבר שהתירוץ שלו - כי הוא הסתיר את זהותו - התירוץ שלו היה בהתחלה שזה כי כל הבגדי עור ודברים מהסוג הזה, ואני מדגיש את כל העניין של הסטריאוטיפים שמאחורי זה שלא ישתמע חס וחלילה שכביכול אני מקבל את זה כמשהו שבאמת מזהה מישהו עם משהו, אבל הוא השתמש בזה - מאחר והוא הסתיר את זה - הוא הפך את זה בעצם להיות חלק מהאופנה של הרוק הכבד. רק כשהוא יצא מהארון הוא בעצם הסביר את הסיפור הזה.

עכשיו, אני רוצה לחבר את זה לדברים שנאמרו קודם שהם מאוד חשובים, וספציפית לוועדת החינוך, למרות שלדעתי יש הרבה ועדות שצריכות לעסוק בזה. למה הוא כל כך התמהמה ביציאה מהארון? בגלל הסטריאוטיפים, הן של הומוסקסואליות, הן של רוק כבד, עד שלאחר שנים רבות חבריו ללהקה ידעו, אבל המעריצים לא, ואז הוא החליט שהוא יוצא מהארון. אני דרך אגב גם לא אוהב את הביטוי הזה, אבל לא אכנס לזה עכשיו. והוא התקבל באהבה גדולה על ידי המעריצים. הוא הומוסקסואל מוצהר.

למה אני אומר את זה? א' להמחיש, ויש הרבה דוגמאות, כמה סטריאוטיפים הם פוגעניים, וכמה גם, תסלחו לי, הם מטומטמים, אין להם יסוד, הם גורמים לבן אדם להתנכר לעצמו עם כל מה שנגזר מזה. זאת סיבה אחת.

סיבה שנייה שאני מזכיר את זה, למרות שהאסוציאציה הייתה הערה של ידידי חבר הכנסת טל בהקשר של יכולותיי הזמירות הפגומות, זה משום שמעבר לעניין של הסטריאוטיפים בכלל זה גם איך בעצם מחנכים לקבל. מה שעשה אותו זמר הוא לא עמד בפני כיתה והסביר, הוא בעצם חינך אם אתם רוצים את הציבור בעשייה, כלומר לעניות דעתי, בכל נושא אבל גם הנושא הזה, חינוך לסובלנות ולקבלה לא יכול להתחיל ולהסתיים רק בחינוך - במובן הצר של המילה - בחינוך הוורבאלי בכיתה; אלא זה צריך להיות חינוך בהיכרות אמיתית, במפגשים, בשיחות, זה הדבר שיוביל לסובלנות, זה הדבר שיפסיק את השימוש הנלוז בכינויים כגון הומוסקסואל ומילים אחרות שמשמשים בהם כקללה, ועדיין משתמשים בהם כקללה, הדבר הזה כדי שהוא ייפסק - אין די בלצאת נגד זה בכיתות הלימודים כי זה חשוב, חייבים לעשות תוכניות לימוד שיש בהן גם עשיות, לא רק מילים.

הדבר האחרון ברשותך שמאוד חשוב לי להגיד שהוא גם מתחבר למה שאמרתי, לפני מספר שנים יצא מכתב של אנשים ששירתו ביחידת 8200, והם דיברו שם על איך משתמשים בסחטנות כלפי הומוסקסואלים פלסטינים כדי לגייס אותם לשיתוף פעולה. זה גם דבר שצריך להפסיק, אם אנחנו רוצים להיות כנים עם עצמנו ובאמת להיות סובלניים - הפרקטיקה האיומה הזאת גם חייבת להיפסק. ואני גם מתנצל שאני צריך לצאת לוועדה אחרת עוד מעט.

היו"ר אלון טל:

תודה רבה לך. הדובר האחרון שהוא חבר הכנסת, ואז באמת יש לנו דוברות ודוברים מאוד מאוד מרשימים, אבל קודם וגם בתור שותף להובלת השדולה הסביבתית, חברי הטוב יוראי להב הרצנו, אני רוצה מאוד מאוד לשמוע את מה שיש לך לומר ביום חגיגי זה.

יוראי להב הרצנו (יש עתיד):

תודה רבה לך אדוני יושב הראש, ממלא מקום יושב הראש, חברי, פרופסור חבר הכנסת אלון טל, מנהלת הוועדה היקרה יהודית, שלום לכם, שלום לכל הארגונים והחברות הטובים שסביב השולחן, זה הדיון החמישי שאני משתתף בו היום, כנסת ישראל מייחדת את יומה לדון בסובלנות ובקהילה הגאה, זה לא מובן מאליו, וזה אולי הדיון הכי חשוב מבין כל הדיונים שהשתתפתי בהם עד כה.

היו"ר אלון טל:

בטח אמרת את זה בכל ועדה.

יוראי להב הרצנו (יש עתיד):

זה הדיון השני שאמרתי את זה בו לצד רווחה, אבל רווחה וחינוך זה באמת אבני היסוד של רוב הבעיות בעולם, ואני חושב שבחינוך צריך לפתור ודווקא פה יש לי בניגוד למקומות האחרים פה יש לי בעיה גדולה, כי אני חושב שאנחנו לא ראש בראש עם משרד החינוך בכל מה שקשור לסובלנות ולקהילה הגאה.

אני אתחיל בסדרה של שאלות שהן פתוחות אבל יש בסופן אולי סימן קריאה ברור, ובמיוחד כשיש שרת חינוך כל כך טולרנטית, כל כך סובלנית כלפי הקהילה הגאה, ובכלל כלפי השונה. אני מצפה לשינוי באופן שבו משרד החינוך מתנהל למול התלמידים והתלמידות שהם בני ובנות הקהילה הגאה. אני מבין שיש תקנה של סובלנות שמתוכה פועלת חושיין, ועוד ארגונים שפועלים בתוך מסגרת מערכת החינוך, מדוע הארגונים האלה פועלים רק במסגרת החינוך הממלכתי? האם משרד החינוך סבור שיש תלמידים של הקהילה הגאה רק במערכת החינוך הממלכתית? למה מכוח התקנה שקיימת בחמ"ד יש רבנים פסיכולוגים ועובדים סוציאליים, אבל אין אפשרות לשמוע את חברי הקהילה הגאה, את ארגוני הקהילה הגאה, מדוע? האם כי יש בעיה של סובלנות רק במערכת החינוך הממלכתית, או כי אין להט"בים בחטיבות האחרות של מערכות החינוך?

כיום תקציב הפעילות של חושיין עומד סביב 2 מיליון שקלים, תתקנו אותי אם אני טועה, אני חושב שצריך לא לשלש, לרבע את התקציבים למול העלייה התלולה בדיווח על מקרי אלימות ושנאה כלפי תלמידים ותלמידות של הקהילה הגאה. אני חושב שיש פרסומים בתוך האגף לקידום תרבות יהודית, הוא נותן יד לפרסום של תכנים פוגעניים שמלבים מדון ושנאה כלפי האחר, פוסלים משפחות להט"ביות או משפחות שאינן מורכבות מאבא ואמא, התקצוב הזה צריך להיפסק מייד, ואני יכול להמשיך ולהמשיך ולהמשיך.

מה שאני מבקש ממך, אינה, בתור גורם בכיר מאוד, אולי הכי בכיר במערכת החינוך במדינת ישראל, הוא להקדיש קצת יותר תשומת לב לחיזוק הערך של האחר הוא אני, לעודד סובלנות, לחזק את האתוס הכי בסיסי שעליו הוקמה מדינת ישראל, שכל יהודי ויהודייה, ודאי שבמערכת החינוך, צריכים לאפשר להם, זה הבית שלהם, לממש את אורחות החיים שלהם בהתאם לצו מצפונם, לכן קמה מדינת ישראל, לא בשביל שום סיבה אחרת, וזה מתחיל וזה גם נגמר במערכת החינוך, ואני מבקש, באמת בכל לשון של בקשה, אני יודע שאתם עובדים על זה, אני שותף מלא.

עצם העובדה, ואולי בזה אני אסכם אדוני היושב ראש, שאין היום חוזר מנכ"ל שמדבר על מה קורה כשילד מגיע לכל איש מסגל החינוך ואומר אני הומו, אני טראנס, אני לסבית, אני בי או אני קוויר, מה אני עושה? אין היום, אני גדלתי במערכת החינוך של תל אביב, אני בוגר עירוני ד', אולי בסביבה הכי ליברלית שיכולה להתקיים במדינת ישראל, אנשי החינוך גם במוסד שבו אני גדלתי לא ידעו איך להתמודד עם זה ואני לא מאשים אותם, זה מגיע מלמעלה, אתם צריכים לנסח חוזר מנכ"ל ברור, נהיר, שכל איש חינוך, לא משנה אם זה מחנך, מורה למתמטיקה, מורה לפיזיקה, מזכירת המנהל, מזכיר חינוך, יועץ, לא משנה מי זה, צריך לדעת מה הוא אומר לילד, לצייד אותם בכלים שיאפשרו לתת מענה ברור כי שם זה מתחיל, אני סומך עליכם, אני יודע שאתם חושבים כמוני, צריך לעשות התאמות נדרשות וצריך לעשות אותן מהר. תודה רבה.

היו"ר אלון טל:

דברים חשובים מאוד. אנחנו נשמע כעת באמת דוברים ודוברות, אני מבקש מאנשים להסתפק בשלוש דקות כדי לאפשר להכיל כמה שיותר זוויות מהנושא החשוב הזה.

הבה נתחיל, היות ששמענו כל כך הרבה על חושיין במהלך דברי הפתיחה, את גברת מור נהרי, מנכ"לית ארגון חושיין, בבקשה גברתי.

מור נהרי:

תודה רבה. תודה רבה לחברינו היקרים כאן ותודה רבה על ארגון היום הזה ועל הבמה, אני אשתדל ככה לקצר, אבל אני כן רוצה לפרט ולבאר קצת על התקנת חינוך לסובלנות, על איך היא עובדת, כיצד היא מתוקצבת ומה היא מאפשרת בעצם להשיג.

היו"ר אלון טל:

בסדר, ארבע דקות.

מור נהרי:

תודה רבה, יש, עשיתי את שלי. אז בעצם התכנסנו כאן לדבר היום על התקנה החשובה, ההכרחית, אין מילים לתאר את חשיבותה, תקנת החינוך לסובלנות. תקנת החינוך לסובלנות כיום נמצאת בבסיס תקציב מדינת ישראל, ובבסיס התקציב היא עומדת על 1.4 מיליון שקלים.

היו"ר אלון טל:

סליחה, את יכולה לחזור, מספר כל כך נמוך שכמעט ולא שמעתי אותו, 1.4 מיליון?

מור נהרי:

1.4 מיליון שקלים, זה אכן מספר נמוך.

היו"ר אלון טל:

תכף נשמע התייחסות של משרד החינוך בהקשר לזה בהמשך.

מור נהרי:

ובעצם המספר הזה שנמצא בבסיס התקציב מאפשר להגיע לכ-2,300 פעילויות בשנה. רק כדי לסבר את האוזן, רק בחינוך העל יסודי במדינת ישראל כיום יש כ-23 אלף כיתות, וזה מבלי שדיברנו על הכשרה של צוותים מקצועיים, של צוותי הוראה, הגעה לגנים, לכיתות בתי ספר יסודי - - -

היו"ר אלון טל:

מדוע לדעתך הסכום כל כך פתטי? כלומר, זה משהו היסטורי או יש פה - - -

מור נהרי:

אני חושבת ב-2016 נכנסה באמת התקנה לבסיס התקציב וזה היה צעד גדול ומבורך ומשמעותי, והסטגנציה בסכום התקציב הזה זה באמת דבר שצריך לטפל בו, כי לצורך העניין 8 מיליון שקלים או 10 מיליון שקלים יאפשרו להגיע לכל תלמיד ותלמידה בארץ ולכל צוותי ההוראה בארץ, שזה באמת - - -

היו"ר אלון טל:

אנחנו נאמץ את המלצת חבר הכנסת להב הרצנו בקשר לריבוע הסכום הזה, ודאי.

מור נהרי:

תודה, אני חושבת שאנחנו באמת, אני מבינה שאנחנו לקראת דיוני תקציב, וזה דבר שבאמת חשוב לתת עליו את הדעת, ואני גם אגיד שנעשו במהלך דיוני התקציב האחרונים עבודה מאוד גדולה על השגת כספים קואליציוניים, ובאמת חבר הכנסת איתן גינזבורג ככה סייע לנו בלהשיג הרחבה קואליציונית, אבל הרחבה קואליציונית היא לא מאפשרת לייצר איזו שהיא יציבות, ולראות את הדבר הזה כאמת מוגמרת בשטח אלא כמשהו ארעי, שהשנה נכנס אליו כסף ואולי שנה הבאה לא ייכנס, וזה באמת ככה זכות שכל תלמיד ותלמידה אמורים להיות זכאים לה כיום.

אני אגיד שבנוסף לאתגרים שעומדים בגובה התקציב אז יש אתגרים שהם גם אתגרים בירוקרטיים, שנמצאות כאן נציגות של משרד החינוך, ואיריס שהיא חברה קרובה שלנו ועובדת איתנו מאוד מקרוב, אני בטוחה שהיא ככה תצטרף לתאר את הקושי הבירוקרטי שגם הם עומדים בפניו בשפ"י, וזה בעצם שכל הבקשות מוגשות במערכת שנקראת "המרכבה". אני אשתדל לא להלאות כי זה באמת ככה פרטים מאוד מאוד טכניים, אבל אני אגיד שהמרכבה, צוותי החינוך לא יכולים להגיש את הבקשות במערכת הזאת, ונוצר מצב שבו רק איש קשר ספציפי באותה רשות מקומית שבה פועל בית הספר יכול להגיש את הבקשות למשרד החינוך.

המשמעות של זה היא לצורך העניין, שברשות המקומית רמלה השנה כל הבקשות שהוגשו הוגשו לאיש הלא נכון באותה רשות, ולכן לא אושרו בקשות ברמלה השנה, כי כל הבקשות הוגשו לבן אדם הלא נכון באותה רשות מקומית, והוא לא זה שמתעסק עם המרכבה ולכן הבקשות לא עברו. שזה באמת ככה אני רוצה להגיד, זה לא אשמתו של שפ"י, אבל יש צורך בפישוט של התהליך הזה כי לא יכול להיות שעל דברים כאלה אנחנו נראה תלמידים שלא צורכים חינוך לסובלנות. אני אגיד שהשנה עמדנו באתגר מאוד מאוד מאוד גדול, שהתקציב אושר לקראת סוף השנה הקלנדרית, ובעצם הגענו למצב שהיו שמונה ימי עסקים בלבד להגיש את הקול הקורא כשבדרך כלל ניתנים שמונה שבועות, ובעבודה קשה ומאומצת וסיזיפית הצלחנו לגרום לכך שהוגשו בקשות מעל התקציב שנפתח.

היו"ר אלון טל:

משפטים לסיום.

מור נהרי:

אז אני ממש אגיד רק עוד כמה משפטים אחרונים, אז זה מראה שיש לנו צורך, זה מראה שהשטח צמא לחינוך לסובלנות, שגם כשניתנים רק שמונה ימים הוגשו בקשות על סך כ-3 מיליון שקלים.

אני אסיים בדבריה של יועצת בית ספר שכתבה לנו אחרי אחת הסדנאות שלנו, היא כתבה לנו "הייתם מדהימים, אני רוצה שוב להודות לכם על הכנות ועל הפתיחות, עשיתם שירות מבורך שאני כאשת חינוך לא תמיד יכולה לעשות, אין כמו לשמוע מקרים ממקור ראשון, חבל לי שהוקדש למטרה הנעלה הזו רק שעתיים, הייתי שמחה לסדנה נוספת. מניסיוני לא כולם בגיל הזה מספיק בשלים להסתכל על האמת כפי שהיא, ואני חושבת שזה נדבך חשוב בדרך שלהם לזהות האישית שלהם ולחיים שלמים, טובים ובריאים יותר". ואני מצטרפת אליה, ואני חושבת שבאמת ככה מגיע לכל צוותי החינוך וההוראה בארץ לקבל את הכלים לעבוד, ולאפשר מרחבים בטוחים ומוגנים לנוער להטי"ב, וזו ככה המשימה שלנו, וללא תקצוב לצערי אנחנו לא נוכל לעשות את זה.

יוראי להב הרצנו (יש עתיד):

אלון, אני רוצה לשאול שאלה.

היו"ר אלון טל:

כן, ודאי.

יוראי להב הרצנו (יש עתיד):

אם את יכולה לנתח, לפלח את הפעילויות שלכם, כמה מתוכם הם במערכת החינוך הממלכתית וכמה במערכת החינוך הממלכתית דתית, החרדית.

מור נהרי:

100% במערכת החינוך הממלכתית.

יוראי להב הרצנו (יש עתיד):

למה?

מיכל ורדיגר:

אני אצטרף לדיון, היי.

היו"ר אלון טל:

מיכל, תצטרכי לזהות את עצמך.

מיכל ורדיגר:

בטח. אז אני מיכל ורדיגר, מנכ"לית שוב"ל, למעשה אנחנו לפעמים בחצי צחוק אומרים שאנחנו האחות הדוסית של חוש"ן. שוב"ל זה ראשי תיבות של שהכל ברא לכבודו.

יוראי להב הרצנו (יש עתיד):

נכון.

מיכל ורדיגר:

ותפקידו של הארגון שלנו הוא למעשה להנגיש ולייצר הסברה בתוך מערכת החינוך הממלכתית הדתית. אני יכולה להגיד שאני מזדהה עם המון - - -

היו"ר אלון טל:

מיכל, יש פה עוד ארגון, אני רוצה להבין את ה- - -

מיכל ורדיגר:

שוב"ל.

היו"ר אלון טל:

יש את שוב"ל לעומת, נגיד, חברותא, את יכולה - - -

יוראי להב הרצנו (יש עתיד):

שני ארגונים שונים.

מיכל ורדיגר:

אז כן, אני אעשה בריף מהר.

היו"ר אלון טל:

אנחנו מנסים לעשות מיפוי פה.

מיכל ורדיגר:

בסדר גמור, מבינה את זה מאוד. אנחנו שלושה ארגונים למעשה שעובדים בשותפות מאוד מאוד מאוד גדולה בתוך הציבור הדתי הלהט"בי: חברותא, בת קול ושוב"ל. כאשר חברותא ובת קול נותנים מענים אישיים, מלווים, גם בנושא של מדיניות ציבורית, גם במאבק בהמרה, גברים ונשים להט"בים, ואילו למעשה שוב"ל, אמנם כולנו עובדים ביחד, אבל קהל היעד שלנו, הוא לא הקהל הלהט"בי עצמו אלא הסברה בקהל הדתי בכלל, שלמעשה אנחנו יודעים להגיד שיש לו משמעות נורא נורא גדולה בחוויה של נער או נערה דתית שנמצאים בארון, הציבור הדתי יש לו תפקיד מפתח גם במערכת החינוך וגם במישורים הקהילתיים הדתיים, יש לו תפקיד מפתח.

וצריך להגיד שהציבור הדתי נמצא בפער ונמצא בפער גדול, אפילו במונחים של טרמינולוגיה, אפילו בעולמות נטולי פוליטיקלי קורקט, גם מקומות שיש של הרבנים ולמנהלות אולפנות כוונות טובות,

אתם עדיין יכולים למצוא טרמינולוגיות שהן מדברות על נטיות הפוכות, והפניות לטיפול המרה, ודברים מהסוג הזה. ולכן, אם יורשה לי, אנחנו ממש עוסקים בהצלת נפשות.

יוראי להב הרצנו (יש עתיד):

חד משמעית.

מיכל ורדיגר:

ולהבדיל מהמקום שאני מקווה שנהיה בו עוד עשרים שלושים שנה, של לקוות שמספיק מיצוי תקציב - אנחנו נמצאים כיום במקום הבסיסי של להפנות דרכו, ולהגיד למנהל ישיבה ולהגיד למנהלת אולפנה חייבים לעסוק בזה, חייבים לדבר את זה, חייבים לתת לכם כלים במובנים הכי הכי בסיסיים של ידע. יש פער גדול גדול גדול, אנשים פה מדברים במונחים של זהויות שרחוקים ממה שיודעים בציבור הדתי לפעמים מרחק בלתי נתפס, ונער או נערה שנמצאים בתוך הדבר הזה, בתוך המערכת חינוך הזאת, ואף אחד לא יודע לדבר איתם - נמצאים במצוקה מאוד מאוד גדולה, הפחד הוא פחד קיומי, הוא לא פחד של לא יבינו אותי, הפחד הוא פחד שיבעטו אותי החוצה והבעיטה הזאת היא יכולה להיות מכל מעגלי חייהם, מהבית, מהבית ספר, מהקהילה, מתנועת הנוער, ולחינוך יש פה תפקיד מפתח והוא צריך לעבוד במוטוריקה עדינה.

היו"ר אלון טל:

אם את יכולה, אם יש הבדל מגדרי בתוך הקהילה, כלומר האם לסביות היות ואין להן איזה שהוא איסור הלכתי אולי יותר קל להן?

מיכל ורדיגר:

לא. אני חוששת, קודם כל אני רוצה רגע להגיד משהו גם לזכות המערכות, אנחנו, שפ"י עובדים איתנו צמוד מאוד מוכוונני גם ציבור דתי, כשיש שם פער אחד גדול ותפיסתי שצריך לשים על השולחן. יש תקנה מיוחדת לחינוך הממלכתי הדתי שהיא פתחה דלתות, זאת אומרת בזכות התקנה המיוחדת הזאת מקומות שבהם לא דובר בכלל בעבר בהקשר הלהט"בי מתחילים לנהל שיח, יש שם פער מאוד מאוד גדול שמדברים על, ולא מדברים עם, ואם יש משהו שאני למדתי מאוד חזק בקהילה הגאה וגם בקהילה הדתית - שאם רוצים לעשות שינוי אי אפשר לשבת, קהילה חילונית לא יכולה לשבת ולהגיד איך צריך לעשות את זה בציבור הדתי, הציבור הדתי צריך להיות מעורב ולהגיד איך לעשות שינויים בתוך הציבור הדתי. ומצד שני לא רבנים, לא פסיכולוגים ולא אנשי חינוך יכולים להגיד איך, מה חווה הומו בישיבה ומה חווה לסבית באולפנה מבלי לדבר ולשמוע סיפורים אישיים, ועל השינוי הזה אני מתעקשת ומתווכחת בחברות ובשותפות עמוקה גם עם שפ"י.

יוראי להב הרצנו (יש עתיד):

ולכן אני שואל וזאת השאלה שלי, בכמה מסגרות בחינוך הממלכתי דתי את פועלת?

מיכל ורדיגר:

אנחנו פועלים בוא נגיד, נמצא את עצמנו פועלים בקלות יתרה יותר במסגרות שנחשבות ליברליות, מסגרות ששמות על הדגל שלהן שיח, שם אנחנו ניכנס בקלות, עם תקנה בלי תקנה ימצאו את הדרך להכניס אותנו כי זה חשוב להם, במסגרות אחרות אנחנו חופרים את הדרך עם כפית, ממש חופרים את הדרך עם כפית.

היו"ר אלון טל:

מערכת החינוך מיתרים המשלבת גם כן פותחים את הדלת?

מיכל ורדיגר:

כן, עם רונית אנחנו בקשר ממש שוטף, אני ממש לא מזלזלת במערכות החינוך לא המשלבות ולא הליברליות, אבל צריך להבין - - -

היו"ר אלון טל:

אנחנו מעלים אותם על נס בוועדה הזאת.

מיכל ורדיגר:

נכון, משמעותיות לנו מאוד. אבל צריך להבין משהו אחד, שגם בית ספר שנמצא בציבור חרד"לי והוא בית ספר סופר שמרני, את אותו ילד המגמה הכללית שקורית בציבור הדתי לא מעניינת במאה אחוז של חייו, הוא שומע את הביטוי נטיות הפוכות כמה פעמים במידה והוא שומע, יכול להיות שהוא גם לא שומע את זה, הוא אולי נשלח לטיפול המרה, ואת הדבר הזה אנחנו חייבים לעזור בשכל רב, למצוא את הדרך לאלץ את החינוך הממלכתי דתי לעשות תהליך, פעם אחת בתוך אנשי הצוותים ופעם שנייה ובהמשך גם מול התלמידים, אבל, ונתחיל נתחיל מהנהלת החמ"ד שעוד גם בטרמינולוגיה עוד נמצאים רחוק, זאת אומרת ממש - - -

היו"ר אלון טל:

אני רציתי לדעת האם יש בתי כנסת לבני נוער שבאים עם אמונה ורוצים להמשיך לשלב חיי קהילה דתיים? האם יש מענה?

מיכל ורדיגר:

כמובן, כמובן. קודם כל הנחת היסוד היא שזהות דתית היא זהות מאוד מאוד משמעותית בחיים של בן אדם, וזהות מינית ונטייה מינית הן זהויות לא פחות משמעותיות, ואי אפשר כהחלטה לוותר על אחת מהן. וזהויות שמרכיבות נפש של בן אדם ברמה הכי עמוקה, יש קהילות, אנחנו עושים - שוב"ל, חברותא ובת קול, שאלתם על השותפות המשמעותית הזאת בין שלושת הארגונים - אנחנו עושים אירועים בכל הארץ שנקראים 'פסח שני', שבהם אנחנו למעשה לא במערכת החינוך אלא בקהילות הדתיות באים ומתארחים, הרבה פעמים המפגשים האלה קורים בתוך בתי הכנסת, הרבה פעמים הם קורים עם רבני הקהילות בפנים, אנחנו מזהים מגמה, אנחנו מזהים שותפים משמעותיים בתוך הקהילות הדתיות, הרבה פעמים הפחד הוא הרבה יותר פחד של הממסד, של בית הספר, הרבה מאוד פעמים אני נפגשת עם רבני ישיבות או מנהלות אולפנות, והפגישות הן מאוד מאוד עדינות ומאוד מאוד off the record.

יוראי להב הרצנו (יש עתיד):

אוקיי, יש לי שתי שאלות אינפורמטיביות, קודם כל האם אתם מקיימים הכשרות למורים ולצוותי ההוראה, דבר אחד, בחמ"ד?

מיכל ורדיגר:

כן - -

יוראי להב הרצנו (יש עתיד):

ודבר שני האם את מזהה אמירה חד משמעית שאינה משתמעת לשתי פנים של משרד החינוך באותן מסגרות, מתנערת מטיפול המרה, אמירה שקוראת לאותן מסגרות לאסור על זה באופן חד משמעי כי מדובר ברצח של נשמות של אנשים צעירים?

מיכל ורדיגר:

אז אני אגיד ככה, קודם כל יש השתלמויות שהן קורות בשיתוף החמ"ד, וקורות בשיתוף שפ"י, וקורים בשיתוף עם שוב"ל. והן השתלמויות משמעותיות, אנחנו מדברים על עשרה מפגשים שקורים במשך ארבע שעות כל מפגש - - -

יוראי להב הרצנו (יש עתיד):

כמה מורים הוכשרו?

מיכל ורדיגר:

בכל הכשרה כזאת יש סדר גודל של 20 מורים, ולמשך חודשים - - -

יוראי להב הרצנו (יש עתיד):

כמה השתלמויות כאלה היו?

מיכל ורדיגר:

כבר ארבעה מחזורים עכשיו, זאת אומרת זה דבר חדש - - -

יוראי להב הרצנו (יש עתיד):

80 מורים.

מיכל ורדיגר:

אני גם לא לוקחת עליו קרדיט, שוב"ל הם שותפים, אנחנו כשוב"ל שותפים, מכון באר שותף לדבר הזה, קורים שם תהליכים מופלאים, אף אחד שנכנס למפגש הזה לא יוצא ממנו אותו דבר, וצריך להגיד שעדיין לא מדובר באנשים שהם פוסטרים של ליברליות, זה אנשים מאוד מאוד שמרנים שנמצאים בתהליך קשה מבחינתם כדי לשנות ולקבל כלים אמיתיים, גם במישורים הדתיים וגם במישורים החינוכיים, וזו השתלמות מהממת שעושה שינוי גדול.

היו"ר אלון טל:

תודה רבה, אנחנו נסתפק בזה.

יוראי להב הרצנו (יש עתיד):

ולגבי טיפולי המרה?

היו"ר אלון טל:

יש פשוט כל כך הרבה דוברים נוספים ויהיה עוד נציג של הארגון - - -

מיכל ורדיגר:

אין אמירה מובהקת מספיק בתוך מערכת החינוך הדתית נגד טיפולי המרה, זה דבר שצריך - - -

קריאה:

בתוך כלל מערכת החינוך.

היו"ר אלון טל:

אנחנו גם את זה נשלב בסיכום, תודה רבה על הדברים החשובים.

מיכל ורדיגר:

סליחה על ההתפרצות האחרונה.

יוראי להב הרצנו (יש עתיד):

תודה לך.

היו"ר אלון טל:

היות ובאמת כל כך התרשמתי מחניכי הקדם צבאית של איגי, אני רוצה לתת להדס כרם בלומנדל אם היא נמצאת איתנו פה. שלום הדס, קודם כל מחמאה, על המערכת, תהליך המיון שלכם למכינה, כי באמת התרשמתי, והיינו רוצים לשמוע ממך, אני באמת מגביל את זה לשלוש דקות כי הזמן בורח לנו ויש עוד הרבה דוברים.

הדס כרם בלומנדל:

אז אני באמת לא אכביר במילים, כי אני דווקא רוצה לתת לשינשינית שלנו לומר קצת מהחווייה של מה זה להיות בן נוער במערכת חינוך, אני חושבת שזה דבר שחשוב על מנת להבין. אני רק אמסגר את הדברים שהיא תגיד עוד רגע, שאני חושבת שבסופו של דבר צריך להבין. ואני באמת, איריס יודעת כמה אני אוהבת אותה, אנחנו מכירים הרבה שנים, זה לא יכול להיות דבר שנמצא רק בשפ"י, צריך להבין שעל מנת לייצר מרחב בטוח זה דבר שצריך לבוא לידי ביטוי בכל דבר, זה צריך להיראות בספרי הלימוד. אין היום אזכור של להט"בים בספרי הלימוד, עשינו על זה מחקר במכון המחקר שלנו, אין התייחסות לדברים נורא בסיסיים ויום יומיים כמו מה לובשים בבית ספר, איך נראים שיעורי ספורט, או איזה הנחיות מורה מקבל לפני טיול שנתי. זה דברים שצריך להבין שלא יכול להיות שהם רק אחריות של שפ"י, זה לא פייר גם לשפ"י צריך לומר, בעיניי זו לא ציפייה הוגנת. ואם אנחנו רוצים לייצר מרחב בטוח, ושיר תכף תתאר עד כמה זה לא כך כרגע, אנחנו צריכים להבין שצריך לעשות חשיבה הרבה יותר רחבה על איך מייצרים סביבה בטוחה, וזה לא יכול להיות רק בחינוך למיניות, זהות להט"בית היא לא רק מינית.

היו"ר אלון טל:

תודה רבה, אם את רוצה לחלק את הזמן באמת עם הנציגה השינשינית זה הזמן להציג אותה, בבקשה.

הדס כרם בלומנדל:

אני סיימתי.

שיר ברנט:

אז שלום לכולם, קוראים לי שיר, אני בת 18, אני שינשינית מטעם איגי ואני עושה את ההתנדבות שלי באשדוד.

היו"ר אלון טל:

להבדיל מהמכינה.

שיר ברנט:

נכון.

היו"ר אלון טל:

למה בחרת להיות שינשינית?

שיר ברנט:

אני הרגשתי שבאמת שנת שירות היא יותר מקום שלי לתת בו לחברה, ובמכינה אני יותר מתרכזת בעצמי.

היו"ר אלון טל:

ומה את עושה במסגרת שנת השירות שלך? איזה עבודות את עושה? זה לא על חשבון הצגת הדברים שלך, אני סתם שואל.

שיר ברנט:

אין בעיה. יש לי שלוש מסגרות עיקריות, אני שלוש פעמים בשבוע בבית ספר נמצאת בבוקר ובו אני מלווה מועצת תלמידים, ואני ספציפית את שכבת ט', ובאמת בתוך הפעילות שלי בבית ספר אני גם מעבירה כל מיני שיעורי חינוך, גם מוציאה תלמידים פרטניים, וגם באמת נמצאת כמו סוג של עוגן בשביל התלמידים הלהט"בים, וממש נמצאת שם בתור מישהי שאומרת בלי שום ספק ובאמירה לא מתנצלת - אני להט"בית, ואני פה, וזה בסדר.

היו"ר אלון טל:

באיזה עיר את עובדת גברתי?

שיר ברנט:

אני באשדוד.

היו"ר אלון טל:

יפה, הבת שלי גם עשתה שנת שירות באשדוד, אבל בהקשר של נוער מסורתי.

בבקשה, יש לך שתי דקות להציג את האני מאמין שלך בהקשר הזה.

שיר ברנט:

אז דבר ראשון אני אתחיל בלהציג קצת את החוויה שלי. אני גדלתי בחיפה, ואדבר קצת על היציאה שלי מהארון והתהליך שלי עם עצמי.

אז דיברתם קודם חלק מחברי הכנסת עכל כך שצריך בחינוך העל יסודי בעיקר לדבר, אני אגיד שאני אישית כבר בכיתה ב' הבנתי שאני להט"בית והבנתי שזה דבר שאני חייבת להסתיר, וזו היתה חוויה מאוד קשה, זו היתה חוויה של כל יום הוא מלחמה וכל יום אני לא רוצה ללכת לבית ספר, ואני מפחדת לדבר, ואני לא שומרת על קשרים עם חברות כי אולי משהו שאני אגיד פתאום יסגיר אותי, וזה באמת הדבר, זה מרגיש ממש כמו להיות סוכנת כפולה, ואני לא הרגשתי בטוחה בבית ספר, אני לא הרגשתי שאני יכולה לגשת למורים והם יגידו לי שזה בסדר, כי באמת לא שמענו על להט"ב בשום מקום, הדבר היחיד ששמעתי על להט"ב עד לחטיבה שלי זה שזה אסור, שזה קללה, שזה חטא, שזה דבר מזעזע. אני הרגשתי שאני בן אדם נוראי, ושכל בן אדם שנמצא באינטראקציה איתי ואני לא מספרת לו שאני להט"ב אני משקרת לו, אני גורמת לו להיות בן אדם נוראי כי הוא מדבר איתי.

היו"ר אלון טל:

וזה בחברה חילונית את מדברת.

שיר ברנט:

וזה בחברה חילונית שנחשבת מאוד ליברלית, היה לי מזל, אני פריבילגית בדבר הזה וזו עדיין התחושה. ואז באמת יצאתי מהארון ושם הצוות החינוכי לא עזר לי.

היו"ר אלון טל:

אפשר לשאול באיזה גיל זה היה?

שיר ברנט:

יצאתי מהארון בכיתה ז'.

היו"ר אלון טל:

וואו.

שיר ברנט:

אז אני יצאתי באמת מהארון, יצאתי ממש ישר לכל השכבה, כי אני נורא רציתי לעשות את זה במכה, לתלוש את הפלסטר. והצוות החינוכי לא עזר לי, לא עזר לי להרגיש בטוחה, לא עזר לי מול שאר התלמידים בהתבטאויות ההומופוביות שלהם. אני לא שמעתי בחיים הכרה של מורים שמדברים על התבטאויות ההומופוביות בתור אלימות, בחיים לא שמעתי את זה. הדבר היחיד שמורים עשו היה להשתיק את השיח כשאני מתחילה להגיב להם, הדבר היחיד שמורים עשו היה להגיד אוקיי, נעצור את השיח, אף פעם לא אמרו ללהט"בים אין בעיה, צריכים להיות להם זכויות, מה שאתם עושים הוא אלימות.

עכשיו, היום, באמת חלק ממה שאני עושה בתוך השנת שירות זה חינוך בבתי ספר, ואני רוצה לדבר על זה כי זה גם מה שאני רוצה - - -

היו"ר אלון טל:

יש לך רק דקה לסיים כי יש פשוט עוד רשימה ארוכה של דוברים.

שיר ברנט:

אין בעיה. כי זה באמת גם מה שאני רוצה לבקש שתצליחו לייצר דרך המורים, ודרך שאר הצוות החינוכי, כי אנחנו לא יכולים להגיע לכולם, בעצם צריך דמויות להט"ביות בבתי הספר לא מתנצלות שבאות באמירה באמת חסרת שתי משמעויות, דמויות שאומרות להט"ביות זה בסדר, זה דבר שהוא מקובל, זה דבר נורמטיבי ואין מקום להומופוביה, והומופוביה שווה אלימות.

צריך שזה יקרה בעזרת דגלי גאווה שיעזרו לתלמידים להרגיש בטוחים, צריך שזה יקרה בעזרת ממש ייצוג בתוך ספרי הלימוד, בתוך שירה, בתוך היסטוריה גאה, היסטוריה גאה זה דבר שאי אפשר להגיע אליו, זה יוצר תחושה של בדידות, תחושה של לבד, תחושה של כאילו הדבר הזה הומצא, והוא לא, הוא היה נמצא שם לאורך כל ההיסטוריה.

צריך שיעורי חינוך מיני שמתייחסים גם למיניות להט"ביות, זה באמת לא בסדר לתת לתלמידים, בני נוער שאין להם מושג לגבי מה קורה, לחקור באינטרנט ולהיחשף לכל הדברים המזעזעים שיש בפורנו ושיש בפורומים שבאמת לא מותאמים לבני נוער.

היו"ר אלון טל:

אז לסיום בבקשה, סליחה.

שיר ברנט:

אין בעיה. אז לסיום באמת צריך להעביר מסר ולדרוש מכל המורים ומכל הצוות החינוכי, ולתת להם גם גב בדבר הזה, שהם צריכים בבתי הספר לתת אמירה לא משתמעת לשתי פנים: להט"ביות זה בסדר, זה נורמלי, ואתם בטוחים בבית ספר שלנו.

היו"ר אלון טל:

אוקיי, אני מודה לך על הדברים האינטליגנטיים והקוהרנטיים והאמיצים, למדנו.

נמצא איתנו אולי מר אבי קלמה מחברת תיאטרון הבימה? בבקשה, הבנתי שביקשת זכות דיבור. רק תציג את ההקשר בבקשה. וזמן דיבור שלוש דקות בבקשה.

אבי קלמה:

אוקיי, תודה רבה על כינוס הוועדה. בהזדמנות זו אני רוצה קודם כל לומר תודה לכל ראשי ארגון קהילת הלהט"ב, על עשייתם ופועלם למען קידום זכויות אנשי קהילת הלהט"ב.

שמי אבי קלמה, אני פעיל למען זכויות הלהט"ב, ואני מנהל את המחלקה החינוכית של התיאטרון הלאומי הבימה. המציאות ההומופובית חוזרת על עצמה בכל הזדמנות, בכל מקום, ומטילה צל אפל על כל הישגי קהילת הלהט"ב. קהילות הלהט"ב אינן יכולות למחוק גינונים וגילויים של הפחדה, השפלה נפשית ואלימות מדממת של האחר והשונה.

לא הרבה השתנה בעולם ההומופוביה, ובעולם ההומופוביה האלימה ובהקשר שלה עם פחדים והכחשה של אנשי קהילת הלהט"ב. בשנים האחרונות עולה נושא הלהט"ב בעולם התרבות והאומנות, ויצירות רבות נוגעות בנושא ומביאות אותו לתודעה. החינוך לסובלנות, לראיית האחר ולפלורליזם מתחיל אצל הילדים והנוער, ככל שנחשוף את הנוער לנושא בדרכים שונות - כך ניצור חברה פתוחה ומקבלת יותר.

לאחרונה עלתה על בימת התיאטרון הלאומי הבימה ההצגה "את שאהבה נפשי", זהו מחזה ישראלי שכתב איתי סגל בעקבות פיגוע הירי האכזרי בבר נוער. המחזה מציב סוגיות אקטואליות נפיצות כמו טיפולי המרה, הומופוביה ופשעי שנאה. זאת הצגת חובה לכל נער ונערה. בתיאטרון אלפא מוצגת בימים אלה ההצגה "וינסנט ריבר", שעוסקת גם היא באלימות ורצח של אנשי קהילת הלהט"ב רק בגלל היותם הומואים ולסביות.

אני קורא מכאן לשרת החינוך ד"ר יפעת שאשא ביטון לקחת תחת חסותה את נושא האלימות נגד קהילת הלהט"ב, ולהכניס תכנים נוספים במערכת החינוך, ואם צריך לסבסד צפייה בתיאטרון בהצגות הללו ישנם עוד הצגות נוספות שקשורות לנושא, זה הזמן גם לסבסד כרטיסים לבני הנוער שיגיעו לתיאטרון ויצפו בהצגות - - -

היו"ר אלון טל:

תודה רבה.

אבי קלמה:

רק שנייה, אני כבר מסיים, ממש עוד חצי דקה.

היו"ר אלון טל:

לא, אדוני, אני מנהל את הדיון ויש עוד אנשים שפשוט לא ידברו בכלל אם נמשיך, אנחנו שמענו על ההמלצה ללכת לשמוע את ההצגה, ואני חייב לתת לדובר אחרון לפני שנשמע את משרדי הממשלה, משרד החינוך עוד לא דיבר. אז שי ברמסון, שמענו כבר הרבה על הקהילה הלהט"בית בתוך הקהילה הדתית, אז שתי דקות פשוט אם יש לך מה להוסיף על מה שמענו כבר קודם.

שי ישעיהו יהודה ברמסון:

כן, אז באמת הארגון שלנו עוסק בקהילה באמת, כמו ששאלת לגבי הפעילות החברתית שאנחנו עושים שהיא קשורה גם להרבה בתי מדרש ובאמת לצעירים דתיים גם. אז אני באמת רוצה לשאול לגבי פרסומי השנאה את משרד החינוך, פשוט הגדה של פסח שמחולקת בימי שישי יחד עם עלוני שבת בערב שבת, שהייתה כאן בפסח האחרון, וארגון "בוחרים במשפחה" פשוט כתב כחלק מהסיום של זה המלצות לגבי איזה משפחה צריכה להיות טבעית ונורמלית. למה אנחנו צריכים לממן את הדבר הזה עם הלוגו של האגף לתודעה יהודית, לקידום תרבות יהודית במשרד החינוך, למה אנחנו צריכים להיות חלק מזה? למה משפחות צריכות להרגיש לא נעים, לשלם מכספי המיסים שלהם על כאלה פרסומים? איך זה יכול להיות הדבר הזה בכלל שמדינת ישראל מממנת למעשה, מקדמת שנאה של אזרחים שלה, איזה מין דבר זה?

היו"ר אלון טל:

אוקיי, תודה רבה, זה מספיק, אנחנו עכשיו נשמע ממשרד החינוך.

שי ישעיהו יהודה ברמסון:

רק דבר אחד לגבי חוזר מנכ"ל של נגד טיפולי המרה, שפורסם באמת חוזר מנכ"ל של משרד הבריאות נגד טיפולי המרה, אני מבקש שיוציאו את זה גם ממשרד החינוך.

לפני 17 שנה הייתי בישיבה והפנו אותי לטיפול המרה. אז אומרים אוקיי, לפני 17 שנה, אבל שלשום פנה אליי מישהו מצפת, בן 17, אוקיי? שלשום, נער בן 17, שאותו גם הפנו לטיפול המרה, מספיק עם הדבר הזה. כמו שכבר אמרו, זה רצח של אנשים, צריך להפסיק את זה. אני מבקש שייצא חוזר מנכ"ל מעבר לזה של הנושאים הכלליים גם על הנושא הזה פרטנית. תודה רבה.

היו"ר אלון טל:

אני שמח מאוד שיושבת ראש האורגנית של הוועדה הגיעה ואני מעביר לה כמובן את הפטיש, ואני אשב לידה. אנחנו הגענו באמת כעת לשמוע את משרד החינוך. אז בבקשה, חברת הכנסת שרון השכל.

(היו"ר שרון מרים השכל)

היו"ר שרון מרים השכל:

שלום, צוהריים טובים, אני ממש מתנצלת על העיכוב, אנחנו פשוט עמדנו על כביש 1 במשך שעה שלמה, אז אני ככה מתנצלת בפניכם, הדיון הזה מאוד מאוד חשוב לי ברמה האישית, ועדכנו אותי גם מרחוק, ואני רוצה להודות לחבר הכנסת אלון טל שלקח ככה את המושכות ובאמת הסכים לנהל אותו עד שאגיע.

אני רוצה לקחת את כל הערות הדוברים שלמעשה עברנו עליהם עד עתה, ואת הדיון שאלון ניהל עד עתה, ולהעביר באמת את רשות הדיבור למשרד החינוך לבוא ולהציג בפנינו גם כן את התשובות לחלק מהשאלות וחלק מהטענות שגם כן נאמרו כאן בחדר.

ויש גם שאלה מאוד מרכזית שרציתי לשאול בהקשר של היום הזה: אני מבינה שיש בעיה לא פשוטה אל מול השירותים הפסיכולוגיים בבתי הספר, על נערים ונערות שבמהלך הלימודים למעשה עוברים הליך לשינוי מין, וכאשר הם מגיעים לאותו בית ספר אחרי מאבק לא פשוט שהם מתמודדים איתו בתוך החברה שלהם, ועל אחת כמה וכמה אל מול הורים, והמצוקה שנעשית לאותם תלמידים בתוך המשפחה, כלומר יש חלק מהמשפחות שמחבקות ומכילות ובאמת תומכות בכל ההליך הזה, אבל הרבה פעמים ההורים אולי פחות מבינים ומאוד מתקשים לקבל את העובדה הזו, יכול להיות שהם גם מאוד שמרנים, שזה לא מקובל אצלם, ולכן ההתמודדות הקשה ביותר היא קודם כל מתוך בית.

עכשיו, ברור שהמסגרת החברתית ובטח שהמסגרת החינוכית היא אחת המסגרות התומכות ביותר, הנפשית שאפשר לתת לאותו ילד, ואותו שירות פסיכולוגי או אותה יועצת בבית הספר יש לה פה באמת מעמד קריטי. במהלך השנים אנחנו קיבלנו לא מעט תלונות גם מילדים, החל מדרישה מאותן יועצות או מהנהלת בית הספר, נגיד לקבל את אישור ההורים לפני שהם משתמשים בפנייה במין זכר או בפנייה במין נקבה. ואתם יודעים, יש המון ילדים שיש להם מזל גדול שההורים כל כך מכילים ואוהבים ויודעים לתת את המעטפת, אבל לצערי יש גם המון המון ילדים שלא. וזה יוצא סוג של התנגשות, סוג של משולש בין בית הספר להורים לילדים.

הבקשה הייתה ולדעתי גם ההנחיה הייתה, להוציא חוזר מנכ"ל לאותן יועצות בעניין הזה, ולמיטב הבנתי עוד לפני שהגעתי כאן לדיון, גם עדכנו אותי שלא, כלומר הערות של כל הארגונים שעובדים בנושא כן הועברו למשרד החינוך אבל טרם נעשתה כל עבודה או התקנה של אותן נהלים, או חוזר מנכ"ל, שלמעשה חייב להיות מועבר מהר ככל הניתן לאותן יועצות, לאותם שירותים פסיכולוגיים חינוכיים, כדי לתת להם גם את הכלים להתמודד עם זה, וגם את הגיבוי המשפטי, שכשהורה יגיע ויתחיל להתעמת מולם יוכלו להגיד 'חבר'ה יש לנו פה גיבוי ממערכת החינוך לעניין הזה'.

אז בנוסף לכל הדברים שדנו כאן חשוב לי מאוד לשמוע ממשרד החינוך מדוע הדבר לא נעשה עד כה, אז בבקשה, מי מדברת, אינה?

אינה זלצמן:

שלום, צוהריים טובים. אני סמנכ"לית ומנהלת המינהל הפדגוגי, ואיריס בן יעקב תמשיך את הדברים שלי. אז באמת תודה על הדיון, חשוב לי להגיד שזה נושא שהוא בעל חשיבות במשרד החינוך, גם לשרה וגם למנכ"לית שרואות בדיון הזה ובכלל בנושא חשיבות רבה.

משרד החינוך משקיע, עלה פה מתוך הדוברים דברים שנעשים במשרד החינוך, יש תקנה בבסיס התקציב, יש תקנה ייעודית לחינוך הממלכתי דתי, יש הרצאות, יש הכשרות, ויחד עם זאת חשוב לי להגיד שהשרה הנחתה אותנו להכין מסמך מאוד מאוד ברור, תכף אני אפרט, שהמסמך הזה נוכל כבר משנה הבאה לפעול על פיו במוסדות החינוך, הוא נמצא בשלבי טיוטה מתקדמים והוא יכיל קווים מנחים למענים לתלמידים.

היו"ר שרון מרים השכל:

סליחה אינה, מתי הייתה הישיבה האחרונה שהתקיימה ספציפית בעניין הזה?

אינה זלצמן:

תני לי לסיים ואני חושבת שאני אענה לך על זה. המסמך עצמו יכול קווים מנחים למענים לתלמידים כפי ששמענו שיש פה צורך לתלמידים להט"בים תוך התייחסות לזרמים השונים, לאוכלוסיות השונות, להורים, לצוותי החינוך, לתלמידים, לכל הדברים ששמעתי כאן שעולה בהם צורך, ואנחנו נעביר את טיוטת המסמך הזה לארגונים, לכם לחברי הכנסת, טרם הפרסום שלו, כשהכוונה היא באמת כמו שאמרתי שכבר בשנה הבאה המסמך הזה יפעלו על פיו. לכן אני חושבת שזה מהלך מאוד חשוב שהשרה מקדמת.

ברור לנו שהמענים צריכים להתאים לאוכלוסיות הללו מתוך רגישות, מתוך הבנה שכל אחד בא מהמקום שלו, אנחנו מציעים כבר עכשיו בנק של אפשרויות ושל פעולות והרצאות, אבל אנחנו מבינים שבמקומות שעדיין צריך להיות יותר באורך רוח, אנחנו עובדים עם המבוגרים, הזכירו את זה קודם, העבודה שלנו עם המורים, עם צוותי החינוך, עם המנהלים היא קריטית ואיריס גם תתייחס לכך, ואני בטוחה שההכוונה של השרה לקידום הנושא הזה, אנחנו נראה התקדמות נוספת כפי שאנחנו מצפים לה, אז איריס תשלים את דבריי.

אלון טל (כחול לבן):

אם תוכלי, שמענו באמת על סכומים מאוד מאוד צנועים ומה הבוא נגיד החזון שלכם, אילו יכולתם לקבל קצת יותר תקציב מה יכולתם לעשות, לא רק על הקיים שהוא די צנום.

היו"ר שרון מרים השכל:

ואני רוצה להוסיף לשאלה הזו, כלומר אנחנו מדברים על מסמך, אבל השאלה היא מה יש במסמך הזה, כלומר איזה סוג של פניות, כי אנחנו קורסים ויש כבר סוג של הכלה, על מה מדובר?

אינה זלצמן:

במסמך אנחנו רוצים לתת קווים כלליים, בדיוק מה שאמרו, מה קורה, איך מתייחסים לתלמידים, מה אנחנו, מה, איך אנחנו פונים, זאת אומרת אנחנו רוצים לתת איזו שהיא מסגרת כדי שצוותי החינוך בבית הספר יידעו איך להתייחס, ולכל האוכלוסיות.

היו"ר שרון מרים השכל:

אוקיי. המסמך הזה הוא על אותו בסיס שבעצם הארגונים העבירו לכם לפי ההנחיות האלו, האם יש תיקונים מהותיים?

אינה זלצמן:

אנחנו לוקחים בחשבון, וכפי שאמרתי אנחנו גם בטיטה אנחנו לא נפרסם בלי שנעביר את זה, נשב עם הארגונים ונשב גם עם חברי הכנסת ורק אז נפרסם אותו, זה חשוב לנו לעשות את זה ביחד.

היו"ר שרון מרים השכל:

אני גם כן מבקשת שברגע שיש טיוטה, ואני גם אקצוב את זה בזמן לקראת הסיכום, כי אני מבינה שאנחנו ממתנינים לזה כבר מספר שנים.

אינה זלצמן:

אבל אנחנו רוצים ששנה הבאה כבר מערכת החינוך תיכנס - - -

היו"ר שרון מרים השכל:

שנה הבאה זאת אומרת ספטמבר?

אינה זלצמן:

כן.

היו"ר שרון מרים השכל:

בספטמבר אתם מתחייבים כבר להעביר - - -

אינה זלצמן:

אנחנו רוצים ששנה הבאה המסמך הזה ייצא לבתי הספר.

היו"ר שרון מרים השכל:

השאלה היא, כלומר גם כשהוא יוצא צריכה להיעשות סוג של הכנה לפני כן, זאת אומרת לבוא ולהגיד בספטמבר אני מוציא את זה ואז מוציא את ההנחיה, כלומר יש את כל ההכנות לפני כן, כלומר זה מסמך שיהיה חייב לצאת ביולי, אולי אפילו ביוני, על מנת להכין את אותם יועצים, להכשיר אותם להבין את הנושאים המשפטיים, שהארגונים יוכלו להיות מעורבים, ולעדכן גם כן את אותם בני נוער שנמצאים בסיטואציות האלה, מה הזכויות שלהם ומה נדרש.

אינה זלצמן:

נעשה את זה בשיתוף.

היו"ר שרון מרים השכל:

אוקיי, בסדר גמור. בבקשה, איריס.

איריס בן יעקב:

טוב, אז שלום לכולם. אני רוצה רק לדבר קצת, להרחיב קצת על המסמך. צריך להבין שהמסמך הזה בעצם נגזר משולחן עגול שעשינו לפני שש שנים, ובשולחן העגול היו כל הארגונים, זאת אומרת כל הארגונים היו איתנו, בנוסף לזה אנחנו גם צירפנו גורמים מקצועיים, ובהתחלה דובר בעצם רק על ההתנהלות לגבי טרנסג'נדרים.

ולשאלתך, בעצם אנחנו מרחיבים את המסך הזה לאוכלוסיית הלהט"בים כשבעצם אנחנו מדברים גם על היבטים מערכתיים, כולל חוזר מנכ"ל, כולל התייחסויות וגם על ההיבטים הפרטניים, ויש שם פרק כמובן גם על הטרנסג'נדרים שהוא פרק בפני עצמו, כי הוא באמת - - -

היו"ר שרון מרים השכל:

יש פרק ספציפי לטרנסג'נדרים?

איריס בן יעקב:

יש פרק ספציפי, זאת אומרת המסמך יהיה על להט"בים באופן כללי, אבל גם יוקדש בו פרק על טרנסג'נדרים, ועל החלק הזה אנחנו באמת עבדנו עם הארגונים מאוד מאוד צמוד, גם איתם וגם עם גורמי מקצוע.

אז אנחנו למעשה נפרסם את הקווים המנחים האלה, שהם קווים מנחים בעצם שיעזרו לאנשי המקצוע שלנו להתנהל מול תלמידים בעצם שיוצאים מהארון, עושים מעבר מגדרי. מה שחשוב להגיד שבעצם אנחנו עם כל, באמת עם כל הכבוד לקווים המנחים וזה חשוב מאוד, אבל נמצאת היחידה למיניות ומניעת פגיעה, ואינה אמרה באמת שאנחנו, המשרד, מאוד משקיע בנושא הזה ורואה חשיבות מאוד מאוד גדולה כי זה נושא מאוד מאוד מורכב. זה נושא שדורש רגישות תרבותית.

ולכן כשיש מקרים שעולים בבית הספר, אנחנו יושבים עם מדריכים ביחידה למיניות ומניעת פגיעה, ואנחנו למעשה המעטפת המקצועית של בתי הספר בהתלבטויות, בסוגיות. מקרה אחד לא דומה

למקרה שני, יש לנו תלמידים מאוד מאוד צעירים שעושים מעבר חברתי, והצוותים שלנו גם אם הם יוכשרו זה תמיד מעמיד אותם במצב של סימן שאלה, כי יש כל מיני סוגיות שהן גם קשורות לאישיות של הילד, למעטפת שלו בבית, למשאבים שיש לו, המשאבים האישיים שלו, ולכן גם כשיש קווים מנחים חשוב לי להדגיש שעדיין חשוב לעשות שיקול דעת ובאמת לשקול כל מקרה לגופו כשמדובר על תלמיד או תלמידה שנדרש בעצם ליווי פרטני.

עכשיו, עוד דבר שחשוב לי לחדד ולהדגיש, זה נכון שבעקבות השולחן הזה אנחנו יצאנו בעצם עם התקנה התקציבית המפורסמת והתחלנו בסכום שאולי נראה מגוחך, של מיליון וחצי, אבל זה היה סכום יפה מאוד שעזר לנו בעצם לראות מה קורה ומה הדרישה, ולעשות הכשרת לבבות במערכת החינוך. עם הזמן, וזה אני חושבת שזה נקודה מאוד מאוד חשובה שתדעו, שאנחנו רואים שיש באמת ביקוש מאוד מאוד גדול, זה רק אומר שעשינו עבודה טובה, גם אנחנו וגם הארגונים, לגבי מודעות. ועצם העובדה שארגון לא נכנס לבית ספר זה עדיין לא אומר שבית ספר לא עובד, יש יועצות חינוכיות שמרגישות, דיבר חבר הכנסת שהידע לא נמצא במערכת, הידע בהחלט נמצא במערכת, יועצות חינוכיות עוברות הכשרות, ויש יועצות שהן מסוגלות בהחלט להכשיר את צוותי החינוך בכל מה שקשור לנושא הלהט"בי.

עכשיו, חוץ מזה אנחנו גם מעבר לשיעורים שנעשים במערכת החינוך, שיעורי כישורי חיים ובתוך תוכנית חינוך למיניות, אנחנו גם עושים בעצם כל מיני הסברות והכשרות וימי עיון וציון יום ההבנה במערכת החינוך. זאת אומרת אנחנו עושים הרבה פעולות כולל פיתוח של חומרי הסברה ברמה, אנחנו יודעים שהקללה הכי נפוצה היום בבתי הספר זה הומו, כולל הסברה בעצם למורים במרכז סימולציה, ממש צילמנו סרטון על איך מורה או מורה אמורים להגיב כשיש אמירה להט"בופובית, אנחנו ממש עשינו לפני ואחרי. ואנחנו גם צילמנו סרטון במסגרת תוכנית שעשינו, "מיניות במרחב בטוח", שבני נוער בעצם פונים לאנשי מקצוע ואומרים להם מה הם צריכים, זאת אומרת הדיאלוג הזה נעשה גם עם תלמידים.

אז אני באמת חושבת, כי אם אני מסתכלת על סריקה, גם כשאני הייתי יועצת דרך אגב נעשה המון במערכת, כמובן שיש לנו דרך מאוד מאוד ארוכה, אבל חשוב מאוד מבחינתנו, וגם בהתייחס לחמ"ד, זה להכשיר לבבות, זה להכשיר לבבות ולהעלות את המודעות ולהעלות את החשיבות לנושא הזה בכל המגזרים. וכמובן כל מגזר והיכולת שלו, זאת אומרת זה הרבה פעמים התנגשויות של ערכים, אז אנחנו פה באמת עשינו תהליך גם עם הנהלת החמ"ד, הם לא נמצאים באותו מקום שהם היו פעם. ועוד פעם, הדרך ארוכה, אנחנו יודעות שהדרך ארוכה, זה לא, שינוי לא נעשה בבת אחת, שינוי חברתי. כשבעצם החברה שלנו, ואנחנו ערים לכל מיני אמירות של כל מיני ידוענים כאלה ואחרים, שאולי הן אמירות קשות אבל הן גם עוזרות לנו להגביר גם בין היתר את המודעות לנושא ולחדד גם כל מיני דברים, גם כאנשי חינוך ובכלל.

היו"ר שרון מרים השכל:

איריס, אני אומר ככה, אמנם התקציב של מיליון וחצי הוא באמת תקציב שהוא מוגבל בשביל כמות העשייה ובסופו של דבר מדובר פה באמת במקרי אלימות, מדברים על חינוך לסובלנות, דברים שמשרד החינוך משקיע בהם הון עתק והערכות שלו מגוייסות לכך. עכשיו, השאלה שלי קודם כל, כלומר, זה אחת הבעיות העיקריות, כמו שאמרת ואמרו גם כן לפני כן, הומו זה הקללה הכי נפוצה, בטח שבבתי הספר. עכשיו, השאלה אם אתם מתייחסים בנפרד כאילו המיליון וחצי, תוכנית מיוחדת כאילו לקהילה הלהט"בית ולחינוך לסובלנות ונגד אלימות, או שאנחנו לוקחים את הדבר הזה שנקרא חינוך לסובלנות, שהשקעתם בו והכנסנו תקציבי עתק למשרד החינוך ממש בשנים האחרונות, גם בגלל המצב שקיים היום ומה שראינו גם כן בעקבות הקורונה והעלייה במקרי האלימות ודגש על הנושא הזה, ומשלבם דווקא את זה, כי שם יש את הפגיעות הרבה פעמים החמורות שביותר, אוקיי? אז זה אומר בתוך הקורסים האלה לשלב את אותם ארגונים לבוא ולתת את ההרצאות האלה.

דרך חינוך ואומנות, דיברו קודם גם כן נציגים, אין דבר שיותר מקרב לבבות ויותר גורם לאיזו שהיא הבנה מעמיקה של התחושה של האחר, מאשר אומנות. וזה לא משנה אם זה בשירה, או בהצגה, או בציורים, זאת אומרת הפרשנות האישית ומה שאתה מקבל מזה. אני יכולה לומר, אני הייתי ממש לפני שלושה שבועות בהצגה ש"הבימה" העלתה, "את שאהבה נפשי", ואני אומרת לך, לא הייתה עין אחת יבשה בסוף ההצגה הזו, כולל גברים ואנשים כאילו שהגיעו מכל מקום. היו שם, זאת הייתה הבכורה, אז היו שם כל הגוורדיה הכביכול החשובה, ולא הייתה שם עין אחת יבשה, באמת. ובאמת, גם כמבוגרים אתה יוצא משם עם התחושה של הבנה והכלה, כי רובנו בחברה לא חוונו את המצוקה ואת הקושי ואת האלימות ואת ההתמודדות מול המשפחה והכל, אבל זה פתאום מראה מול הפנים של מה האחר עובר לידי.

עכשיו, יש כל כך הרבה תוכניות של תרבות, של אומנות, של הכלה וסובלנות, האם יש גם דגש פה לקחת מעבר לתקציב הזה, את התקציבים שכבר יש כדי לקחת אותם, כדי לגרום להם להרגיש את זה, כדי להבין את זה ולא להסתכל על זה כאילו פריזמה אוקיי, טוב, נתנו מיליון וחצי, זה לארגונים, זה ללהט"ב, אלא בוא נפתח את זה שנייה, אוקיי? בואו רגע נדבר את זה בצורה פתוחה, את יודעת, גם הצגות או אומנות

דרך החמ"ד, אולי קצת יותר קל להגיע ולגעת בהם בצורה שהיא קצת יותר עדינה, משהו שיתאים להם כדי שנייה להרגיש את מה שהאחר מרגיש, והשאלה אם יש דירקטיבה ממכם לבוא ולנווט את זה משם?

אינה זלצמן:

כן, אנחנו בהחלט הכנסנו את המהלך הזה לא רק כמשהו ספציפי, אלא גם בתוכנית של "באים בטוב" של השרה, זאת הייתה אפשרות למוסדות החינוך לצרוך גם הרצאות בנושא הזה. זה ברור שזה לא נישה אלא שהוא משהו כללי של סובלנות וחינוך לסובלנות.

אלון טל (כחול לבן):

אבל אני מבקש בכל זאת, העליתי שלוש נקודות בפתיחת הישיבה ולא שמעתי מענה ממש מדוייק לזה. אחד זה בנושא חוזר מנכ"ל, התייחסות בבקשה.

אינה זלצמן:

התייחסתי. המסמך, השרה הנחתה אותנו לסיים את המסמך.

אלון טל (כחול לבן):

אבל לוח זמנים, מתי - - -

אינה זלצמן:

אמרתי. ביוני.

היו"ר שרון מרים השכל:

אני אתן עכשיו גם לוח זמנים בסיכום.

אלון טל (כחול לבן):

בסדר, והחינוך הדתי אם הייתה התייחסות לזה.

איריס בן יעקב:

גם דיברנו על זה.

אלון טל (כחול לבן):

אוקיי, בסדר.

היו"ר שרון מרים השכל:

כן, הם דיברו על יותר הכשרה של לבבות.

אלון טל (כחול לבן):

יצאתי לשתי דקות וכנראה פספסתי את כל ההצגה.

קריאה:

יצאת בחלק החשוב.

אלון טל (כחול לבן):

סליחה על השאלה.

היו"ר שרון מרים השכל:

ככה, אני חושבת שהיינו יכולים לקיים עוד שעה שלמה של דיון בנושא הזה, אבל לצערי זמננו תם ובדיוק מתכנסת הוועדה לקראת דיון נוסף לאחר מכן.

אני אומר כן, קודם כל אני רוצה להודות לכל הארגונים, לכל מי שעוסקים במלאכה, לכל מי שהגיע ליום המיוחד הזה, אני רוצה ככה לברך את הקהילה בחיבוק ענק על ההתקדמות באמת שהייתה בשנים האחרונות. יש עוד דרך ארוכה, ואני בטוחה שנצליח לצלוח אותה יחד כדי לראות איך אנחנו משפרים ואיך אנחנו מתקנים את הליקויים שקיימים היום, שיש עוד דרך, אין ספק שיש לנו עוד דרך לא קטנה כדי להגיע לשמה. סליחה?

יהודית גידלי:

אם את רוצה לקרוא את הסיכום אז שיהיה מודפס.

היו"ר שרון מרים השכל:

אוקיי.

קריאה:

אפשר להגיד משפט רגע?

היו"ר שרון מרים השכל:

לא, אני מתנצלת, אנחנו פשוט חייבים לסיים.

ככה, מה שאני רוצה לעשות זה קודם כל לומר למשרד החינוך, אנחנו נעקוב מקרוב, אני גם אקיים בעוד מספר חודשים דיון נוסף ספציפי על מנת שנוכל לראות איך אנחנו מתקדמים.

קודם כל אני מבקשת שבחודש אפריל אותן תקנות יגיעו לשלבים של ישיבה יחד עם הקהילה, אמנם לא לפני פרסום, אבל יחד עם הקהילה ויחד איתי, אוקיי? אני רוצה להיות גם כן נוכחת בישיבה כדי להבין איך אנחנו יכולים לקדם את זה, אז זאת אומרת באפריל כבר לעשות סוג של גיבוש לקראת כינוס סופי, לשבת יחד עם הארגונים, לשבת יחד איתי, כדי לראות שאנחנו עומדים לקראת קו הסיום. ואני מבקשת שעד חודש יוני הם למעשה יפורסמו, על מנת לתת למערכות החינוך את הזמן הנאות להתכונן לקראת כניסה של אותו חוזר.

אינה זלצמן:

השרה הנחתה אותנו לפרסם את המסמך, זה בהחלט בתוכנית עבודה שלנו וכפי שאמרתי, אני חוזרת ואומרת, אנחנו נראה את הטיוטה, נשב עם הארגונים, נראה את זה לכם, חשוב לי, ברור לנו שהמסמך הזה יפורסם.

היו"ר שרון מרים השכל:

בסדר גמור, בגלל שהיה עיכוב של לא מעט זמן אני יודעת שזה חשוב מאוד לשרה ולכן - - -

אינה זלצמן:

חשוב מאוד לשרה, נכון.

היו"ר שרון מרים השכל:

אני גם שמה כאן את האצבע שלי ואת המעקב שלי, אני דורשת את שתי הנקודות האלו גם באפריל וגם ביוני כדי שנוכל לעשות את זה.

בנוסף לכך אנחנו ממליצים להכניס לתוך התוכנית סובלנות של משרד החינוך מגוון של הצגות, מוזיאונים, תערוכות, שלמעשה קשורות גם בקהילה, ולתת את האופציות לבתי הספר גם להגיע אליהם בתוך המסגרת הניתנת כרגע.

אנחנו נתכנס לדיון המשך גם בוועדה כדי לראות איזה עוד דברים אנחנו צריכים עוד לעשות, איך ממשיכה הדרך, אני רוצה להודות לכל המוזמנים ולכל הנוכחים, אני נועלת את הישיבה ואנחנו נפתח בעוד כחמש דקות את הישיבה הבאה, תודה רבה.

הישיבה ננעלה בשעה 12:30.